

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Inter.”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 c., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Arătări îmbucurătoare.

Foile noastre au adus însușite cuvinte de laudă alor vre-o 3 din băncile române azi în ființă: „Cassei de păstrare din Seliște”, „Crișanei” din Brad, cari au mers până azi în fruntea băncilor ce jertfesc mai mult din câștigul lor pentru scopuri de obște, culturale-naționale; îndată după aceste două bănci ideal de jertfitoare, vin „Ardeleana” dela Orăștie și „Albina” dela Sibiu, cu cote mai însemnate. Iar mai nou a făcut un mare pas în privința asta, voină a premerge cu o pildă strălucitoare, „Lumina”, banca culturală dela Sibiu, și „Banca Poporală” din Caransebeș, și cea contemplată la Blaj.

Nu-ș, iată, multe băncile pe care să le scoatem la iveală peste nivelul comun al celorlalte, cari dau mijlocu 5 din suta lor de câștig, bun și frumos și atît, dar departe de dărnicia nobilă a celor pomenite mai sus.

Ci pilda bună dată de „Cassa de păstrare”, „Crișana”, iar mai nou și mai puternic prin „Lumina”, pare a deschide și pe aiurea inimile mai tare pentru mai nobilă dărnicié. Așa cetim acum, că însoțirea „Tovărășia Agricolă” din Sebeșul-săsesc, prefăcîndu-să în societate pe acții sub numele „Agricola”, cu capital mai mare, 150.000, a pus în statutele sale mai multe rîndueli foarte de laudă.

Anume în §-ul 58. au pus, că în loc de 5% cit dădea în trecut pentru scopuri de binefacere, să dea 10% (din toată suta sa de coroane câștig curat, 10 cor.) pentru scopuri românești culturale și economice, spre folosul poporului dela care își trage și ea foloasele. Iar peste asta, și cele 4% ale fondului seu de rezervă, le dă iară spre scopuri culturale, anume 1/2 bisericii gr.-or. din Sebeș (care susține o școală poporală puternică și bună!) iar 1/2 tractului pro-

topopesc gr.-or. al Sebeșului, pentru trebuințe bisericești școlare în tract!

Iată un fericit răsunset la pilda dată de „Lumina” din Sibiu. Și în fruntea băncii „Agricola” din Sebeș stau oameni de-ai bisericii și ei au înțeles glasul faptelor celor dela Sibiu și, precum vedem, cu drag l'au urmat.

Nu putem din destul felicită pe conducătorii băncilor noastre care în acest fel încep a înțelege rostul băncilor române în mijlocul poporului, prin care și dela care trăesc și ele.

Azi banca din Sebeș nu e încă de tot mare, dar urcîndu-și capitalul la 150.000, avînd depuneri frumoase, în curînd ea va putea arăta câștiguri însemnate, dela 20.000 cor. în sus, din cari, prin cele 10% spre scopuri de binefacere, va jertfi multe sute și mii an de an; iar fondul său de rezervă, care azi e de 10.000 cor. prin fructificare cu 4%, dă deja acum cite 400 cor., iar cînd va fi întreit și înzecit de mare va da cu miile an de an pentru aceleași scopuri!

În felul acesta conducătorii băncii din Sebeș dovedesc că să apropie de înălțimea la care recere timpul de azi fiecărui bun Român a sta, în ce privește spiritul de jertfă pentru scopuri de obște. Că până nu vom fi mai jertfitori decum suntem pentru aceste scopuri, întemeind fonduri a căror ajutor să se reverse asupra obștei, — nu putem aștepta schimbarea sorții noastre în mai bine!

Socotim ca un fericit semn al vremilor hotărîrea celor dela „Agricola” din Sebeș, și suntem tîlmăcii întregului popor român cînd arătăm dorința și rugarea ca și celelalte bănci române să se însirue cit mai iute în rîndul acestor 4—5 pomenite, urcîndu-și procentul de binefacere, și apropiîndu-să macar cit pot, de băncile ideale

ale Sașilor dela noi, cari fac tocmai întors dela ce fac ale noastre: acelea dau de 5 și de 10-ori atîta spre scopuri de binefacere, cit dau acționarilor! Ba la unele acționarii capătă ei 5 procente și 95% le capătă scopurile lor culturale naționale!

UNELE—ALTELE

Vicepreședinte român și italian, dietei din Viena!

Ce deosebire, Doamne, între simțul de egală îndreptățire a națiunilor în Austria și la noi, — deși Viena e doar numai aci, lingă Pesta. Totuși între sufletul Vienei și al Pestei, e depărtare de lumi întregil!

Cum în Austria vietuesc, ca și la noi, mai multe popoare, cari toate își au deputații lor în dietă, dieta de acolo a făcut popoarelor mai mari, Cehilor, Polonilor și Ruștenilor, loc chiar și în scaunele cele mai de frunte din dietă, alegînd pentru fiecare cite un vice-președinte al dietei. Micile popoare: italian și român însă, nu aveau această onoare, că-ș puțin și Italianii și Românii în Austria, și abia au cite 4—5 deputați în dieta din Viena.

Acum însă vine știrea, că comisia trimisă pentru a statorî schimbările ce ar fi încă de lipsă în Regulamentul dietei (legea de acasă a dietei), — a luat acum hotărîre, să propună a să înființa încă două scaune de vice-președinți, unul pentru națiunea română altul pentru cea italiană, cari, deși popoare mici, dar trăind în Austria și avînd cîtiva deputați în dieta ei centrală, li-să cade ca unul din trimișii lor să șadă în scaunul de vice-președinte, alături cu președintele dietei, ca și trimișii celorlalte popoare mai mari!

Deputații nostri români, cari sunt trimișii alor 3 milioane de locuitori și cei slovaci, ca trimișii alor alte 2 milioane, și cei sîrbi trimișii alui 1 1/2 milion, au cerut în dieta din Pesta să li-să dea numai un loc de notar, slujbă de a doua mână, după cea de vice-președinți, — și unul pentru toate popoarele, ca notar al clubului și partidului tustrele naționalitățile, — și totuși

simțul de dreptate al deputaților maghiari, nici atîta nu le-au dat în vestita Budapeștă!

Și totuși sunt și printre Români oameni, — specia burdistă-gerge-lyistă, — cari spun poporului nostru, că doar să fim noi fericiți, așa cum suntem în Ungaria, că doar nu este țară în lume, unde popoarele cari nu ele au puterea, să aibă pe lingă poporul dela putere, mai mult bine și mai mari libertăți, ca noi în Ungaria!...

Curechiu încălzit...

Între marii diriguitori ai politiceii maghiare din Pesta, cu toată ceata de pretini adunați în jurul mesei cu ospățul, pe care sta oala cu varză și carne, să băgase o zdravănă zizanie — și mai este! — știi ca atunci, cînd cei-ce bagă lingurile și furcuțele în oală, încep a să rînji unii pe alții, că: mai mergeți voi în laturi, să mai venim noi la ce-i mai gras... Din hirăială ajunseră la pâruială până să treziră că toți să dau în laturi privindu-să fulgerători și arătîndu-și albul dinților și mișcîndu-și neli-niștite mustațele... Iar oala rămăsese la mijloc, și dase a să răci.

S'au început apoi gudurările în sus, pe lingă stăpînul oalei, că: lasă-ne pe noi, ba pe noi, așa ori așa, să stăpînim masa cu ospățul cit om putea, că noi ne învoim așa, noi așa.

Ci tîrgul n'a izbutit. Că și unii și alții cereau Stăpînului să le dea oarecari lucruri, cu care să împace și pe marea obște din țară, care privește la cei de pe lingă masă, să-i astupe și ei ochii, nu cumva țara să iee biciul și să-i alunge pe toți de-acolo.

Și stăpînul nu voește. Iar ca țara să nu mai fie fără cîrmă, i-a pus pe cei certați să mai încaldă odată oala părăsită, să se mai dea pe lingă ea vre-o 3 luni de zile și apoi vom vedea ce-o mai fi spre toamnă.

Așa stăm cu „criza” politică din Pesta. Neputîndu-să afla o deslegare potrivită și de grabă, Maestratea Sa numește de nou tot pe ministri vechi, pentru că să conducă ei trebile țării până în toamnă, și de-or putea, să se împace cu certații lor și apoi să rămînă și mai departe, de unde nu, la toamnă își dau de nou abdicerea, (retrage-

rea din slujbe) și Maestatea Sa va vedea atunci ce va putea face, cum să ocirmuiască țara mai departe.

Varză încălzită.

Viena să nu mai aștepte nimic dela noi?

In încordările politice dintre politiciii Unguri și Viena, de zeci de ani vedem același lucru: Cei din Viena sperie pe Unguri cu aceea, că dacă nu să astimpără, apoi cercurile hotărîtoare vieneze vor cerca a să răzima pe nemaghiari, a-i ridica pe ei în însămnătate și a le da putere asupra cirmuirii lucrurilor din țară, — și politiciii din Pesta, de frica asta totdeauna au pus pușca la picior și s'au mulțumit cu foarte puțin din cît cereau, numai asta una să n'o vadă aici la ei acasă! Iar cei din Viena, bucuroși că și-au putut îmblinzi leii răsculați, le dau totdeauna tot mai multă mână slobodă în puterea lor față de acele naționalități de cari au atîta teamă.

Acum cu încordarea asta nouă, unii și alții iar au adus vorba deciuha cu care vienezii știu spăria pe Unguri. Redactorul unei foi maghiare a voit să știe că ce ar face naționalitățile, dacă li-s'ar cere încă sprigin de politiciii Vienei, — și spune că un fruntaș deputat naționalist ar fi zis, că Viena în zadar și-ar mai face socoata cu nemaghiarii din Ungaria, că aceștia, văzînd cele din trecut, s'au săturat de mult de a să vedea veșnic arăta-ți ca spărietoare, și la urmă arunca-ți ca pradă în mâinile celor ce să zbat după putere... S'a făcut cu noi de prea multe ori acest joc fără inimă și fără Dzeu, decit să mai crezi în cuvintele celor ce ți-ar mai veni cu ceva făgăduințe nehotărîte, „să-i ajuți de-o fi lipsă“ — și apoi, după ce trec peste năcaz, ei totdeauna te uită și părăsesc în chip crud.

„Gazeta“, cu proces nou.

Di Augustin Folea, absolvent de teologie, scrie din Tirgul-Murășului, cu data de 5 Iulie n. că pe această zi dsa a fost chemat înaintea judeului cercetător de acolo și ascultat privitor la o scrisoare pe care a trimis-o »Gazetei Transilvaniei« și în care procuratura află crima de »așitare« contra Ungurilor... E darea de samă despre »Adunarea poporală românească din Sâncel« publicată în »Gazeta« dela 2 Oct. 1908.

Di Folea a declarat bărbătește că da, dsa a scris acea corespondență și ia toată răspunderea pentru ea, — fiindcă nu să simte vinovat de nici o »așitare«.

Deci un nou proces unei foi ro-

mâne. Că aceste foi sunt spini în ochii puternicilor zilei, a faurilor politici din Pesta și a procurorilor lor.

Alegere de episcop la Caransebeș.

Ziua sfinților apostoli Petru și Pavel e zi de mare însămnătate astan: pe această zi e pusă alegerea de nou Episcop al diecezei Caransebeșului în locul răposatului Popea și după-ce alegerea P. C. S. Musta nu a fost întărită.

Toate foile noastre naționale scriu, pline de îngrijiri, articli ce voesc să îndrume spre bine sufletele deputaților, sinodali, printre cari lucrează din răspuțeri spiritul anticriștilor Burdea-Ionescu, cari au mijloace de a corupe, de a strica sufletele bune, și cari să fac luntre și punte doar ajung a avea cît mai multe suflete cumpărate, doar izbutesc să-și aleagă atunci episcop pe plăcere, pănură de-a lor.

Să nădăjduim că Dzeu va lumina sufletele celor mai mulți și ei vor alege pe bărbatul cel mai vrednic, care, ca bărbat neatîrnător atît față de agenții guvernului, cît și față de alte cercuri, să conducă naia bisericii sale avînd în vedere numai binele ei, și apărîndu-o chiar, de ispitele vînturilor de stricăciune a poporului nostru prin biserică.

„Drapelul“ fraților dela Lugoj, pe cari îi privește foarte de aproape această alegere, scrie stăruind pe lîngă cei chemați, pe lîngă deputați, să nu uite un lucru: să se ferească a statori în biserică obiceiul de a împinge candidații de vlădicie a-și cîștiga „bunăvoința“ guvernului prin slujbe de natură străină foloșelor bisericeii..

Muntenegreni

împușcînd asupra unei patrulle austriace.

Să vede că locuitorii Muntenegrului tot nu-și pot încă înghiți supărarea, că trecu primajdia războiului și ei nu să aleseră cu o mărire a țărișoarei lor... Și asta din pricina îndărătniciei cu care Austria a respins ori-ce cerere de acest fel. De acee își arată dinții față de Austrieci în chip cam puțin vitejesc.

Ziarul din Viena „Reichspost“ aduce știrea, că zilele trecute o ceată de muntenegreni a atacat la graniță o patrulă de soldați austrieci ce treceau în lungul graniței, la patrulatul de slujbă.

Focurile muntenegrenilor au ucis pe un soldat de-ai noștri și au rănit pe doi, — fără ca patrula austriacă să-și poată răzbuna asupra atacătorilor, — căci aceia au atacat pe la spate,

din ascunzători și n'au putut fi văzuți și pedepsiți de soldații austrieci.

Biruință moldovenească în Basarabia.

In orașul Chișinău din Basarabia, azi sub jug rusc, a fost în 23 Iunie alegere de membri la sfatul județului (comitatului) Chișineu.

Românii — moldoveni, ruți de trupul Moldovei, — s'au încordat la luptă și lista lor a ieșit biruitoare!

In popor e bucurie mare pentru asta. Insuși primarul orașului, om al guvernului, văzîndu-și căderea sigură dacă Moldovenii pășesc în frăție, — s'a retras și n'a candidat.

Nou aleșii vor stărui în sfatul zemstvo-ului (comitatului) a să face dreptate poporului român din cerc și a i-să lăsa libera dezvoltare ca popor român.

Pentru Brad.

Serată teatrală împreunată cu joc aranjează tinerimea din Baia-de-Criș și jur, cu concursul „Societății de diletanți din Brad“, Luni, în 12 Iulie st. n., în sala „Hotelului comunal“ din loc. Să va juca „O noapte furtunoasă“ de Caragiale și „Herșcu Boccegiul“ de Alexandri.

Venitul curat e destinat „Fondului gimnazial“ din Brad.

In legătură cu știrea dată de noi în numărul trecut despre jertfa tinerilor studenți maturizanți din Brașov, pentru gimnaziul din Brad, — publicăm azi scrisoarea ce am primit dela un reprezentant bun al lor, care ni-a trimis și banii adunați, pe cari noi i-am trimis îndată la locul lor: Direcțiunii gimnaziale din Brad. Iată frumoasa scrisoare venită în numele acelor tineri:

Onorată Redacție!

Crescuți în idealismul curat propovăduit de eminentii noștri domni profesori, însuflețiți pentru tot ce-i românesc, nobil și frumos, ne-am ținut de sfîntă datorie, ca să dăm dovadă despre roadele sentimentelor altoite în sufletele noastre.

Drept aceea în seara de 13 Iunie v., cînd am sărbat întruparea visului urmărit de 12 ani de muncă grea: depunerea examenului de maturitate: n'am aflat un mijloc mai potrivit pentru dovedirea simțămintelor noastre curate, decît acela, că între ciocnitul vesel a cîte unui păhărel, între clipe pline de bucurie, să ne aducem aminte și de fratele mezin al gimnaziului nostru din Brașov, de gimnazul din Brad.

Am simțit și în acele clipe, că sortii neamului nostru, ca azi, mîne

vor fi depuse în mâinile tinerimei, ce iasă indeosebi din școlile românești și că această tinerime trebuie să fie conștie de chemarea sa mare, și să și-o arate asta.

Am adus deci și noi, ca alți buni fii ai românismului, pentru cultura românească următorul pri-nos smerit, dar izvorit din curată inimă, la care au binevoit a contribui următorii domni profesori pe lîngă elevii maturizanți:

- Ioan Petrovici 2 cor.
- Aurel Ciortea 2 "
- Axente Banciu 2 "
- Dr. Const. Lacea 2 "
- Tit L. Blaga 2 "
- Dr. Alex. Bogdan 20 "
- Vas. Neaguț 2 "

Studentii maturizanți:

- Dum. Nistor 2 "
- Vasile Stoica 2 "
- Ioan Moldovan 2 "
- Emil Colbazi 2 "
- Petru Savu 2 "
- Romeo Dan 2 "
- Ioan Scumpu 2 "
- S. Bornemisa 2 "
- Traian Bude 1 "
- Nic. Olariu 1 "
- Laurian Aron 1 "
- Const. Garoiu 1 "
- Sever Decean 1 "
- Ioan Russu 1 "
- Ioan Popovici 1 "
- Vasile Meșotă 1 "
- Iosif Pușcariu 1 "
- Nicolae Aron 1 "
- Ioan Petruțiu 1 "
- Dum. Manu 1 "
- Solomon Sofonea 1 "
- Valer Roșca 1 "
- Romul Bucșa 1 "
- Nicolae Dordea 1 "
- V. Stănilă 1 "
- Iosif Popu 1 "
- Nic. Tatu 1 "
- Nic. Fulea 1 "
- Dum. Galdău 1 "
- Emil Teposu 1 "
- Simion Borzea 1 "
- Ionel Hosanu 1 "
- Aurel Șinca 1 "

73 cor.

Rugîndu-vă, ca să binevoiți a trimite suma aceasta gimnaziului din Brad, Vă salutăm cu drag. (S'a trimis îndată la primire! Red. „Lib.“)

Sebastian Bornemisa.

Principele Ferdinand la Sinaia.

La Sinaia să face acum, Sămbătă, în 10 Iulie primirea înaltului oaspe: a Principelui Francisc Ferdinand moștenitorul de Coroană al Austro-Ungariei, care va sta acolo o săptămînă, ca oaspe al Curții române.

Alteța Sa Principele, însoțit de soția sa Principesa Sofia de Hohenberg, sosește cu tren anume, la orele 4 d. a. în Sinaia, — așadar prin Ardeal trece Sîmbătă nainte de prînz.

La Predeal înalții oaspeți vor fi primiți la granița romînă de către trimisul Regelui român, dl general Crăiniceanu, apoi de prefectul județului (fișpanul comitatului), de directorul poliției statului român.

și alți înalți oficiali, cum și de ministrul austro-ungar din Țara (ambasadorul).

Iar la gara din Sinaia îi iese în cale însuși Regele Carol I, Principele moștenitor Ferdinand al României cu Principesa Maria, Prințul Carol și sorioara mai mare Elisabeta, ministri Români cu doamnele și diplomații.

O companie de vânători va da onorurile militare și muzica militară va cânta la pogorirea Principelui din tren imnul austriac „Gott-erhalte“.

M. Sa Regina Elisabeta va primi pe înalții oaspeți la castel, ca doamna casei.

Să dau în onoarea lor felurite sărbări de Curte, apoi să fac excursioni (eșiri) prin ținutul minunat al Sinaiei.

— Iar cum Regele Carol ține a împreuna puterea domnească cu închinarea lui D-zeu, și pe înalții săi oaspeți îi duce dela gară din Sinaia, de-adreptul la frumoasa mănăstire de Sinaia, unde Arhimandritul Dionisie va sluji o scurtă rugă. După asta vor merge la castelul regal Peleş.

— Tot drumul prin minunata vale a Sinaiei, întreaga alee numită „Aleea Carmen Sylva“, va fi împodobită cu arcuri frumoase de verdeată, brad, cu porți de triumf, și pe porți mulțime de steaguri naționale române, și printre ele și cite-un steag Austriac și Ungar.

Duminecă dimineața în 11 Iulie înalții oaspeți vor fi conduși de nou la mănăstire să asculte sfânta liturghie, la urma căroră să vor cunoa trei părechide țărani. Dela biserică familia regală și înalții oaspeți vor merge pe locul desfătat zis „Platorul Vânătorilor“, unde să va încinge o horă de cântă nuntăși și ai lor și să vor da felurite sărbări.

— Un grup de Români ardeleni ce trăesc în București, în frunte cu dnii Ioan Slavici, fost director al „Tribunei“ la Sibiu, Aurel C. Popovici, fost secretar al comitetului național pe vremea Memorandului, George Bogdan-Duică, fost redactor al „Tribunei“ la Sibiu, G. Popa-Liscanu și alți fruntași ai noștri trăitori în Țară, — din privilegiul vizitei Principelui nostru de coroană la Sinaia, au scris o caldă chemare către toți Români ardeleni, ungureni și bănățeni cari trăesc în România, să fie pe Sâmbătă, — ziua sosirii acolo a Principelui Ferdinand, — la Sinaia, spre a să înfățișa la primirea lui în mod bine scos la iveală și cu rost deosebit. Ei zic în chemarea lor:

Impămîntenii ori nu în România, dar fiind ei de fel din Ardeal și Ungaria, — „ținem

să fim de față la sosirea în țară a Augustului oaspe, să sporim numărul celor-ce au să-i ureze „bun sosit!“ și să prindem o privire din ochii Aceluia, pe care-l socotim, că va fi odată binefăcător al tuturor popoarelor din monarchia vecină și al Românilor în-deosebi!

„Facem deci apel călduros la frații noștri veniți de peste hotare, să ne dăm cu toții întâlnire la Sinaia și să formăm un mare grup de oameni, despre care să se știe, că au venit ca sinceri și plini de nădejde întimpinători ai Alteței Sale imperiale și regale!..“

Iată pasul unor frați buni ai noștri, cari deși în o formă liniștită, voesc să-î arete ei viitorului nostru Impărat și Rege luarea aminte și alipirea Românilor ardeleni și ungureni, ori și unde s'ar afla ei, — *căci ei tot mai hrănesc însufletele lor nădejdea, că va veni un viitor mai bun și pentru acești Români*, viitor, pe care îl cred apropiindu-se, de-odată cu apropierea Alteței Sale Principelui Francisc Ferdinand d'Este de Tronul Austro-ungar.

Cum ne bate D-zeu prin noi înșine!

Despre un lucru de tot ciudat cetim știre în „Revista Bistriței“.

Comuna Mocod, în comitatul Bistrița-Năsăud, e locuință numai de Români (din 980 locuitori, 950 sunt Români, ceilalți evrei). Și bunii Români de aci s'au hotărât să-și susțină și ei școală confesională românească, greco-cath., din puterile lor.

Estan la examen, minunatul învățător Grigorie Drăgan, care mîncă pâinea românească a Românilor din Mocod, cînd a fost la examen, a cîntat cu copiii numai cîntări ungurești! Și nici o cîntare românească! Întrebat de unii alții că ce-î asta, acest dascăl, nevrednic de numele de învățător român, s'a scuzat naintea președintelui examenului, că el n'a mai învățat pe copii și cîntece românești, că... așa să cere acum, pe ungurie.

Cu astfel de luptători pentru „cultura română“, nu e mirare dacă zi după zi suferim cele mai cumplite înfringeri. Că aceștia nu-s soldați ai noștri, ci sunt cei mai primejdioși vînzători ai noștri, cari numai ne primesc solda, dar de fapt ei stau în frontul străinului și în șirele noastre răspîndesc numai

destrăbălare, demoralizare națională, grăbindu-ne căderea.

Sărac popor român! Pe cine trebuie să suferi tu în „fruntea“ ta, ha să-l mai și îmbucătorezi, pentru ca el să desprețuiască limba și cîntecele tale cu totul!

Despărțămintele „Asociațiunii“.

Despărțămîntului XII. „Alba-Iulia“ al „Asociațiunii“ e convocat la Adunare generală ordinară, pe ziua de 5/18 Iulie a. c. la 11 oare a. m. în Biserica gr.-or. din Zlatna, pre lângă programul obicinuit. Să vă ceti și o dizertație. Să va vizita apoi expoziția de industrie de casă aranjată în școala română. Convocarea o face dl dir. al Despărț. I. Teculescu și secretarul Enea P. Bota.

— Despărțămîntul XI Blaj al „Asociațiunii“ e conchemat la adunarea generală anuală pe ziua de Sft-Petru în Șoroștin. Intii liturgie în bis. gr.-cat., apoi adunarea după programul prescriș.

Dl Alex. Ciura va ținea o disertație despre „Literatura poporană alui Eminescu“, care va fi foarte interesantă, dată fiind măestria de scriitor al dlui Ciura.

După prînz vizitarea expoziției de lucru de mîna în școală. Aci dl prof. Gavr. Precup va vorbi despre păstrarea portului național, și să vor împărți premii între cele mai meștere exponente. Convocarea o fac dnii: Ioan F. Negruțiu, directorul desp. și Dr. I. Bălan, not.

Omor politic.

India e o țară foarte întinsă în Azia, cu vre-o 250 milioane locuitori, și e mare parte sub stăpînia Englezilor, cari, cu o mîna de oameni, stăpînesc vechile popoare indiene și le storc bogățiile din țară prin negoț mare, prin săparea după aur, etc. E adevărat însă și aceea, că ei, Englezii, duc cu ei și cultură frumoasă, și dela ei multe pot învăța popoarele stăpînite. Chiar de aceea unii fii ai popoarelor indiene, învățînd dela englezi dragostea pentru libertate, pentru a-ți fi tu domn peste soartea ta! — zic: apoi de ce n'ar fi asta și cu poporul nostru indian? Și să fac apostoli ai luptei pentru libertate a poporului lor, — ceea-ce aduce cu sine luptă contra stăpînirii engleze, și a oamenilor prin cari aceea să susține.

E și firesc acest lucru.

Ci fiindcă puterea engleză e prea tare pentru a fi așa ușor înfrîntă de poporul indian, cel rămas încă tare napoi în cultură, apoi lupta contra puterii engleze nu să poate lua de cătră fiii mai luminați ai Indienilor, așa pe față, cum s'ar lua cînd tot poporul lor ar fi destul de deșteptat și de bărbat, ci ei o iau cu arme mai piezișe, cu mici revoluții neașteptate, sau, mai nou, cu încercări de a alunga din mijlocul lor pe slujbașii englezi prin groază!

Zilele trecute locotenentul colonel englez Willye, fost comandant militar în un oraș indian, a fost ucis cu citeva focuri de revolver de un student indian! Studentul, numit Dhinagri, a fost foarte liniștit cînd a tras focurile asupra englezului, și a spus, după ce a fost prins, că e răzbunare, în numele poporului indian. Căci el e un naționalist înflăcărat și îl măchnește peste măsură starea de umilire a poporului său, așa de număros și călcat în picioare de o mîna de oameni străini!

Partidul care luptă pentru scuturarea domniei streine (engleze) de pe capul poporului indian, e altfel număros și să întărește într'una. Un cap al acestui partid e scriitorul Krișnavarna, care trăiește în Paris, și acolo scrie o foaie anume pentru frații sei indieni, pe care acasă n'ar putea-o scrie că l'ar împedeca procurorii englezi, ca păzitori ai rînduiei în țară. Și acest Krișnavarna prepoveduește cu mult foc, că: *India să fie a Indienilor!*, și dacă la asta nu să poate ajunge cu bine, apoi atunci trebuie pusă mîna și pe arma cea mai fioroasă: pe *omorul politic!* Căci omorul făcut (asupra asupritorului) în slujba neamului tău, nu e o crimă, ci o faptă izbăvitoare, și ucigașul un mîntuitor al poporului!, — zice îndrăznețul Krișnavarna. Cu primejdia de a perde dragostea pretinilor mei politici, repet, zice el, că omorul politic nu-î omor de rînd, și toți oamenii fără judecată părtinitoare, vād în ucigașorul politic, pe un binefăcător al neamului său!

Studentul Dhinagri cetise, să vede, aceste propovedanii ale lui Krișnavarna, și primindu-le de ale sale, a săvîrșit omorul ofițerului englez.

Un mare duel.

Lupta între învățații Români și cei Maghiari! — Medicii unguri răspund celor români.

Medicii români din București au trimis soților lor de știință din toată Europa și America, cu cari aveau a să întâlnească în congresul doctoresc din Pesta în August, — un „memoriu“, o scrisoare de lămurire, în care spun, că nici după-ace doamna Anuța Dr. Vlad a fost grațiată de Maestatea Sa și nu va fi întemnițată, — ei tot nu pot veni la Budapesta. Că ei sunt frați cu Românii din țările coroanei ungare, și acești frați ai lor sîngeră din zeci de rane ale prigonirilor și nedreptăților politice, printre cari cea cu dna Vlad e numai una și nu cea mai mare! Memoriul medicilor români, temeinic scris, e un viu protest contra politicei ungurești față de noi Români de sub oblăduire maghiară.

Pe politici maghiari i-a izbit în burtă așa de rău, că strigă „tulvai!“ Și spun că la asta trebuie să răspundă și ei prin o azvîrlire de rachetă patriotică în lumea mare. Medicii unguri vor da răspuns prin un contra-memoriu, în care să combată pe medicii români, dovedind lumii, că doar Românii din Ungaria, Ardeal și Bănat sunt din cei mai fericiți oameni sub soare, și vina ridicată de medicii români din Țară asupra purtării Ungurilor față de Românii de aici, e o — minciună goală!... Vor dovedi-o cu scrisori dela Burdea și Moldovan Gergely și Alexici și frații Ionescu, și toți burdiștii, — cari, deși Români, să simtă grozav de fericiți sub aripele Kossuth-Apponyi-Andrássy, și dau bucuros trei voturi ori cărui ungur, numai Românul să n'aibă mai mult ca unu, ba și la 10 Români e destul unu!

Cam pe mărturii de acestea, de-a renegaților mari și mici, să va întemeia răspunsul doctorilor unguri.

Suntem însă siguri că repede și de grab le va urma replica medicilor români, și mai răsunătoare ca Memoriul acesta dintii.

Stăm în față unei interesante și puternice lupte între o însemnată tabără de învățați români și maghiari, — cari vor atrage de nou luarea aminte a lumii asupra noastră și a nedreptăților politice ce ni-să fac!

Alt răspuns.

Onorată Redacțiune!

La cele publicate în Nr. 26 din 20 Iunie a. c. sub titlul de „Mari păcate naționale“ intrucit să referesc și la persoana mea, reflectez următoarele:

Nu țin de glorie pentru preot, ori de ce confesiune ar fi el, cînd grijește de păstorii săi, fiindcă aceasta este o împlinire constiențioasă a chemării sale pastorale; țin însă de un lucru foarte slab, cînd în publicistică noastră, și așa destul de amărită și năcăjită, să află oameni, cari provoacă ură și desbinare între frați pe tema naționalismului și a confesionalismului.

Afirmațiunea că cei doi protopopi amintiți în articol sunt mai cumiți decît preoții proști din povestea spusă despre comunele Vinerea și Cujir, că totuși ei în cuminența lor bagă zizanie întră românii din Cujir și Rapoltul-mare, din care neamul românesc nu poate cîștiga nimic, încît să referesc la persoana mea, le resping ca pe niște neadevăruri și viziuni.

Pentru-că eu, ca protopop, deși am parohie gr.-or. în Cujir cu mulți fruntași credincioși de ai noștri, administrată de cătră un preot din apropiere, și am misiune oficioasă de a organiza parochia aceasta pentru legea congruei, ca parohie materă, totuși, cu considerare la starea escopțională în care să află azi credincioșii greco-catolici pentru de a-și zidi o nouă biserică, știind că nu să înțeleg în privința locului unde să o zidească, ca să nu-i turbur și mai tare și să se facă o ruptură regretabilă, am preferit a nu merge la fața locului până la alt timp oportun, cînd fără preocupare și numai din motive curate de credință religioasă a credincioșilor noștri gr.-or., pe baza Statutului organic, să va forma parochia rom. gr.-or. în liniște, fără de a conturba pe alții, prin inițiativa fruntașilor noștri de acolo, cari au putere de a să și validita ca atari, dacă să vor conțeleg.

Cu totul alt-feliu stă afacerea la Rapoltul mare, unde tocmai cînd izbucnise neînțelegere întră ai noștri, s'au aruncat asupra lor frații preoți gr.-cat. ca nește corbi ce zboară ca să răpească ce le poate cădea în ghieră!

Așadară acesta fiind adevărul mi-să pare de tot suspectă și răutăcioasă tot odată, comparația activității mele dela Cujir, cu ce să face la Rapoltul mare!

De altă parte autorul articolului amintit, pușcă în lună, cînd să avîntă la un naționalism esagerat, și-l amestecă cu confesionalismul, atunci cînd nu-i lipsă de așa ceva.

Pentru-că dovadă sunt toate a-

legerile din cercurile noastre atît cele la comitat, cît și la dieta țării, că atunci cînd a fost vorba de a ne da votul, am mers mână în mână ca frații, și mai curînd să făcut desbinare de interese personale, decît din separatism confesional întră alegătorii gr.-or. și gr.-cat.

Așadară pe tema aceasta a confesionalismului, din punct de vedere național, nu s'a făcut spargere și sper, că nu să va face nici pe viitor.

Adevărat că cine să dă unit, a-decă trece dela biserică gr.-or. la cea gr.-cat., acela comite totodată și un păcat național, dovadă ne e în privința aceasta istoria neamului nostru, dela anul 1700, decînd o parte din clerul românesc pentru făgăduințe de privilegii, s'a unit cu clerul romano-catolic, atrăgînd cu ei și o parte bună din poporul ardelenesc, care nici astăzi nu știe să-și dea seamă bine de deosebirea cea mare dintre uniți și neuniți.

În părțile noastre e drept că sunt multe biserici unite cu mulți preoți și cu bune porțiuni canonice, mai bune decît cum avem noi gr.-orientalii, dar' poporenii nu au, afară de prea puțini români, cari folosesc porțiunile lor canonice sau le cîntă în biserică.

Aceasta împrejurare dovedește că biserică unită s'a format la porunca autorităților de pe vremuri cari foverizau acea biserică și pe credincioșii ei, scutindu-i de dijme și de alte dăni. Tot din porunca acestora să vor fi scos și preoții Stan și Toma din biserică dela Cujir, despre care amintește părintele Dr. Frențiu în răspunsul său din Nr. 27.

Nu-i mirare deci, că cei mai slabi, elementele cele mai neajutorate, au căutat sprijinul celor puternici și au rămas statornici în unație până astăzi.

Mă mir de părintele protopop Dr. Frențiu, cînd în răspunsul său ce l'a dat, afirmă că călugării sirbi Visarion și Sofronie la 1742—1760 ne-a despărțit în două biserici, cînd eram deja împărțiți dela 1700.

Aceasta e o ficțiune spre a orbi lumea. Doară călugărul Visarion a călătorit pe timpul acela, ce-i drept, și în părțile acestea, dar prin o simplă trecere dela Carloveț prin Bănat la Lipova, Orăștie și Hațeg, trecînd în România, n'a putut converti, ci cel mult întări în credință pe cei huiduiți de stăpînire, iară Sofronie a fost un călugăr din România, de naștere de aici din Cioara, carele și-a făcut din chemarea sa o datorință de a întări în legea strămoșească pe compatrioții săi.

Mă țin deci îndatorat a răspunde și părintelui protopop Dr. Frențiu, că în părțile noastre înzadar apelează la mama Roma și provoacă fătîș fanatismul iesuitic, căci convingerea noastră, dela care nu ne

poate abate nimenea, este: că cine e papistaș, nu e Român, cine e cu Roma, nu mai e cu poporul românesc, ci e cu clerul romano-catolic, străin de poporul nostru.

Poțtește părinte protopope și cetește statutul nostru organic, poțtească și autorul articolului cui ai răspuns, și cetiți și pricepeți amîndoi, că biserică noastră nu mai e biserică grecească, sau ortodoxă, cum vă place a o numi în mod fals ci e „biserică română greco-orientală, biserică națională!“

În această biserică s'a păstrat: „comunitatea credinței, comunitatea limbei, comunitatea intereselor noastre de viață; în biserică română am aflat mîngăeri, încurajieri și apărări în zilele grele, ce veneau peste naționalitatea română! Dar astăzi în metropolia română de Alba-Iulia s'a furișat o religie streină, ea s'a desbrăcat de caracterul său național, guvernarea bisericăscă supremă nu mai este în mîna Românilor, ci în mîna străinilor, cari au alte interese bisericesti și politice și puțin îi doare de naționalitatea și de caracterul național a-l bisericei noastre.“ — zice chiar Nic. Densușean.

Protopopii și preoții acestei biserice totdeauna vor fi cu poporul lor, și nici odată nu vor face spargere în popor, pentru-că biserică noastră este corpul și singele nostru. Capul acestei biserice este Isus Christos și unde sunt doi sau trei adunați în numele lui, acolo e și El în mijlocul lor!... și porțile iadului nu o vor birui pe Ea.

Fericească-să dl protopop Dr. Frențiu și credincioșii săi, cu Papa dela Roma, și de-acî înainte, că noi nu-i conturbăm, dar le punem la inimă, să cetească mai bine istoria, în special pe istoricii și bărbații de valoare ai lor: Ilarion, Laurian, Șincai, Klein, Petru Maior, ș. a. ca să se convingă despre rostul unației neamului românesc din aceea parte și să învețe dela ei, ce va să zică: a fi Român adevărat!

Orăștie, la 18 Iunie 1909.

Vasile Domșa.

*

Am publicat și răspunsul dlui protopop Domșa, și declarăm de încheiată discuția aceasta în »Libertatea«, — căci vedem că discuția să abate dela punctele de vedere superioare naționale, singure care au fost admise ca bază de discuție și în articolul din Nr. 26, și alunecă pe panta confesionalismului cu multele sale tășuri și laturi supărăcioase, iritante.

Am ferit »Libertatea« dela început de aceste discuții cu rîpi primejdioase, o ferim și de aci încolo, și ori cînd am vorbi ceva ce privește bisericile noastre, românești amîndouă, vom judeca lucrurile numai intrucit ele au legătură cu interesul general românesc național!

Am primit dela Dl Dr. Prentiu un nou răspuns (la comentariul din Nr. trecut), care însă abătându-să dela temeurile principale ținute în acel comentariu, nu-l mai publicăm, căci el n'ar contribui la limpezirea lucrului, la îndreptarea lui, ci cel mult la iritare fără folos.

Pe aiurea și pe la noi!

— Din America —

Cincinnati, Ohio, Iul: 1909.

Dle Redactor! Fiind îndepărtat din mijlocul familiei mele aici prin lumea nouă zisă America, multe lucruri grăitoare vedem! Și de multe avem să ne mirăm, făcând asemănare între ce e pe aici și ce e pe la noi... Mai ales ne pune în mirare plăcerea ce o vedem la acești oameni cu limbă eglezască, pentru cetit! Nu este om în care bate sînge Englez pe care să nu-l vezi cu foaia lui în mână! În fiecare sără cînd, la 5 ore, ies din fabrici, apoi și lucrătorii cei mai săraci își iau foaia lor în mână și cetesc și să desfătează și învață din ea. Da-s și lesne foile și atrăgătoare, și poate de aceea s'au și făcut acești oameni așa iubitori de carte, cît abia își poate omul închipul pe la noi! Aici bărbați și femei deopotrivă, timpul odihnei nu-l petrec fără cetit. Ori au o foaie, ori o carte de istorie, de învătatură are în mână. Nici în timpul mîncării nu-s fără ele!

Ca să mulțumească această sete de cetit a oamenilor, în fiecare stradă să găsește cite-o „Biblioteca” (adunarea de cărți, ce să dau împrumut), și lumea le împrumută și ceteste.

Vezi aici foi cari Dumineca sunt de cite 50 de fețe de mari și așa mari cum era „Libertatea” acum 2-3 ani! Și le capeți cu 5 cenți! (1 cent e la noi 5 fileri).

Văzînd lăcomia acestor oameni isteți, muncitori, bogați, cari știu trîi, — jale te cuprinde dacă-ți aduci aminte de poporul nostru, care nu are tragere pentru carte, decît în măsură tare mică, și de aceea și rămîne tot cenușotcă printre celelalte popoare...

Doamne, schimbă firea și felul de gîndire în privința aceasta și la frații mei români de acasă!...

I. St. (L.)

Cel-ce vrea să aibă în casa sa o foaie aievea îngrijită pentru popor, povățuindu-l spre tot ce e nobil ca simțămînt, lămurat ca gîndire, arătătoare a căii celei mai drepte naționale, — aboneze foaia populară politică:

„Libertatea”

cu „Foaia Interesantă” și „Tovărășia”

Pentru cari deschidem abonament și pe jumătatea a doua a anului 1909, cu prețurile din fruntea foii.

Aceste foi sunt care scriu în graiul cel mai ușor de înțeles pentru cetitorii din popor!

Prețul acestor foi e: 8 cor. pe an! Plugarilor să dau cu preț scăzut la 5 cor. pe an. Pe jumătate de an: 4 cor., țăranilor 2 cor. 50 fil.

Unde să cer mai multe foi pe o singură adresă, avînd a-și duce ortacii foile dela cel-ce le primește pe toate, — dăm toate trei foile de acum până la capătul anului, pentru numai 2 cor. 20 fil. de un abonat. Cel-ce le primește are însă să adune el banii nainte dela toți și să-i trimită. Pe credit nu să trimit foile nimănu!

Cei-ce pentru tineret voesc să aibă mai multe „Foi Interesante” singure, să trimită prețul lor deosebit, cite 1 cor. de una, pe an, s'au 50 fileri pe 1/2 an, — și-i vor veni cu „Libertatea” la un loc încă atîtea „Foi Interesante” cite va plăti deosebit.

Pentru America 2 și jumătate dolari pe an!

Abonații vechi puneți pe colțul couponului cu care trimiteți banii, numărul ce-l vedeți tipărit pe fașia sub care vă vine foaia.

Abonații noi dați adresa deplină: scrieți curat numele, ocupațiunea (meseria, plugăria), comuna, posta din urmă și comitatul!

— Domnii abonați, cari au plătit numai pe jumătatea întîie a anului (căroră li-s'au trimis în numărul trecut mandate postale), să binevoiască traimită de grab plata pentru foi pe jumătatea a doua, căci numai doi numeri mai trimitem celor-ce nu au renoit, apoi le oprim foile.

— Binevoși a stărui între cunoscuții D-voastre, să aboneze cit mai mulți aceste foi, a-nume întocmite pentru cetitorii din popor!

NOUȚĂȚI

Adunarea mare a Asociațiunii să va ținea astan în Sibiiu în zilele de 12 și 13 Octobrie n.

Regele Portugaliei, să însoară. Să scrie că Regele Portugaliei va cerceta astan pe M. Sa Împăratul-Rege Francisc Iosif la Ischl, unde M. Sa merge la scâlzi. Regele Portugal vine nu numai să se înfățișeze Împăratului ci totodată să se statorească atunci, înțelesul pentru logodirea lui cu o Princesă din casa domnitoare austriacă. Ci-că archiducesa Elisabeta fîca archiducelui Francisc Salvator e care i-a cîștigat plăcere tinerului crăișor și pe ea o dorește de soție, cărei să-i pună pe cap de-odată cu cununa de mireasă și Coroana de Regină a micului regat Portugalia.

Cununii. D-șoara Olivia Oprea și dl Dr. Ioan Dobre, ales protopop la Deva, anunță celebrarea cununiei lor, care va avea loc Luni, în 9 Aug. n., în biserica română gr.-or. din Ilia-Mureșană, la orele 6 p. m. Ilia—Zernești, 1909. Calduroase felicitării!

— Dșoara Aurelia Căzan și dl Nicolae Faur, învăț. rom. gr.-or. în Cristișiu, anunță sărbarea cununiei lor religioase, care să va celebra în 25 Iulie n. la 3 ore p. m., în biserica rom. gr.-or. din Cristișiu.

— Dl Ioan Țiandrău și dșoara Eva Macavei din Buciumșasa și Poeni, își vestesc sărbarea cununiei lor în ziua de St-Petru în biserica gr.-or. din B-Poeni.

Zile grele pentru poporul econom au fost zilele trecute pe multe locuri în țară, în urma ploilor prea puternice și împreunate cu grindină ce au bătut în multe părți.

Intre altele din ținutul Reghinului să scrie, că în 24 Iunie n. asupra acelui ținut s'a deslănțuit o vreme cu potop ca doar nici cînd altădată! Ci-că a zmuls mulțime de coperișe de pe case și de pe biserici, și mulțime de arbori și pomni au fost zmulși din rădăcini și aruncați la pământ, și cu asta împreună s'au ținut lanț ploile. Indeosebi din noaptea spre 2 Iulie n. aproape n'a curmat ploaia. Pagbele în fin sunt foarte mari în jurul Murășului și a văilor revărsate! Ierburile au stat multe zile în ape, iar cositurile pluteau pe apă și sunt duse pe unele locuri! Greu an iarăși!

Despărțămîntul Abrud-Cimpeni al Asociațiunii e convocat la adunarea generală cercuală pe ziua de 1. August n. în Buciumșasa.

Un patriarh, osîndit la 10 ani roble! Iată o știre foarte rară. Dar s'a întimplat și asta. Anume patriarhul armenesc din Adana (împărăția turcească, partea din Azia), fiind învinuit a fi fost el care a atîțat pe Armeni să pornească măcel asupra legilor străine de printre ei. Armenii deși creștini, cei mai mulți, sunt deosebiți sub patriarhul lor, fiind și credința lor deosebită de a celorlalți creștini (ei zic că Christos a fost numai Dumnezeu, nu Dumnezeu și om, cum zicem noi, deci a avut numai o fire, cea dumnezeiască și cea omească a fost stînsă în cea dumnezeiască). Urasc tare pe Turcii cei apasă și pe ceilalți străini și nu odată s'au ridicat și să ridică cu arma asupra lor! Acum de curînd au fost iar cumplite încăerări între Armeni și celelalte nații în Adana, cu măceluri sîngeroase! S'au stîns multe vieți și de turci și de armeni.

Acum judecătoriile turcești aflînd că acest mai nou măcel s'ar fi făcut cu știrea patriarhului ar-

mean ori chiar la îndemnul lui, — l'a tras înaintea scaunului judecătoresc și l'a osîndit la nu mai puțin de zece ani temniță!

Fumatul copiilor sub vîrsta de 15 ani, a fost oprit în comitatul Bistriță-Năsăud prin regulament comitatens. Copiilor sub astă vîrstă nu e iertat să li-să vînză de neguțatori nici tutun, nici lemnușe. Cei-ce le vor vinde să vor pedepsi cu 100 cor. Tot pedeapsa asta să dă și părinților dacă nu-și opresc copiii dela fumat. Bun.

Ca 'n povești! Atot iscoditoare minte omenească uimește lumea zi de zi prin cite-o descoperire, pe care ca ieri nici n'ai visat'o, și de-ți spunea cineva că e cu puțință, ar fi zis că-ți spune bunuri minunate din povești dar cari în viața trăită nu să pot vedea!

Nu era destul că s'a descoperit telegraful, prin care tu bați în niște bucățele de fer în masa ta și gîndul și vorba ta zboară și o ceteste altul scrisă pe hîrtie la altă margine de țară, ba peste 7 țări și 7 mări?

Și nu era destul că să descopere că nici nu mai e lipsă să legi oraș de oraș și țară de țară prin drot, că de aci încolo să poate telegrafia și fără drot?

Și nu fî destul că iscodiră să poți tu vorbi aci în casă ta și glasul tău, care altfel nu să aude la 200 de pași, prins prin o pilnie (tolcer) și dus pe un drot să se audă la al doilea sat, la al 7-lea, la celalalt cap de țară, ba și din o țară în alta?

Acum niște învățați minunați, frații Andersen din Copenhaga (în Danemarca) ci-că au descoperit un aparat (o mașinărie) pe care punîndu-l la telefon unde vorbești, și altă mașinărie la telefonul unde cel chemat te ascultă: acela îți vede chipul tău, al vorbitorului, ca cum te-ar vedea prin un ochian, omul deplin chiar cu coloarea feței și îmbrăcăminte!

Colera, fiorosul biciu alui Dzeu, bîntue de cităva vreme în Rusia și anume chiar în capitala Petersburg! S'a ivit în măsură mică, ci cum e grozav de molipsitoare (lipicioasă), a prins puteri rezezi și toate măsurile de apărare luate de medicii ruși, nu au putut'o înfrînge și stînge, ci ea să tot lățește, spre nespusa spaimă a locuitorilor. A ajuns de să fac azi 90-100 de imbolnăviri pe zi, din cari 20-30 să sfîrșesc îndată cu moarte! Acum sunt în împărăteasca cetate cite 800 de bolnavi de-odată, din cari sforțările medicilor scapă pe cei mai mulți, totuși cam 30 pe zi să stîng!

Moarte. Lucreția Musta nasc. Martinovici a încetat din viață, în 20 Iunie v. (3 Iulie n.) 1909, în al

51-lea an al vieții și în al 28-lea an al fericitei căsătorii, la Glimboca. Fie-ți țarina ușoară.

— *Traian I. Magier*, protopresbiter gr.-or. român al tractului Buteni, asesor consistorial etc., unul dintre cei mai vrednici membri ai statului preotesc român din părțile ungurene. Era și director al băncii „Codrul” din Buteni! În veci pomenirea lui!

Candidații români pentru notari. În 3 Iulie s'a ținut în Tirgul-Murășului examenul de calificățiune cu candidații de notari, cari au cercetat și absolvat cursul administrativ de acolo.

Au făcut cenzura de notari cu distincție următorii candidați români: Vasile Motoască și Ioan Pustiu; cu unanimitate: Cornel Sava, Vasile Pop, Ioan Diniș, Vasile Borzeco și Ioan Galea.

Moarte. Azota Danciu, fiica tineră a dlui Aurel Danciu din Abrud, a încetat din viață în 5 Iulie n. spre marea jale a familiei și a număroaselor rudeni. Doarmă în pacer!

Inginer de mașini român. Domnul Cornel Micloși, fiul preotului din Covășinț Ioan Micloși, a depus cu eximiu examenul de inginer de mașini la tehnica din Budapesta, și a fost de numit, îndată de asistent lingă profesorul din studiile „mech. technol.” Rejtő.

„*Revista politică și literară*” e-
dată de dl Aurel Ciato, la Blaj, a apărut Nr. 4. dovedindu-să tot mai spriginită de bune pene de scriitori și tot mai îngrijită, atât ca parte literară, cit și politică.

Indemnăm pe toate casele române, pe toți cărturarii mai cu-dare de mână și bibliotecile române, să aboneze această revistă.

Mulțumită aduce „Secția industrială” a „Reun. econom. rom. din Orăștie”, on. domni și doamne, cari au binevoit a suprasolvi la petrecerea de vară din 3 l. c., cu următoarele sume:

Dnii I. Moța 2 cor., Sim. Damian 2 cor., I. Simonffy 2 cor., C. Baicu, A. Belei, Iul. Turdășan, P. Androne, A. Branga, Maksay A., Nic. Branga, Nic. Damian, I. Lazaro, N. Weiss și I. Jantea câte 1 cor.; diverși 2 cor. 20 fileri.

Totodată mulțumim acelor membri ai „Secției ind.” a reuniunii, cari în loc de cunună pe sicriul soției membrului Iacob Herța, au depus la fondul „Steagul nostru” suma de 8 coroane 50 fileri.

I. Vărmăgean, *Adr. Cristea*,
cassar. președ.

Un furt de diamante în preț de 3 milioane coroane! Marele negustor de diamante Goldschmid, din Paris, a fost la Londra jertfa unei îndrăznețe tilhării. Goldschmid plecase la Londra cu 3000 pietre prețioase, puse într-o geantă (cofer) Ajuns la hotel, puse prețioasa geantă

pe o placă (tablă) de marmoră, dela cancelăria hotelului. În clipa cînd el își scria numele în cartea călătorilor, să repede pe la spate un tînar îmbrăcat elegant și, după ce pune mâna pe geantă, o ia la fugă afară! Goldschmid și un frate al său, care-l însoțea, s'au întors repede, ca să se ia după hoț, dar ortacii acestuia, care stăteau de pîndă la o parte, le ținură calea, punîndu-le piedecă și făcîndu-i astfel să cadă. Apoi s'au făcut nevăzuți și părtașii îndrăznețului furt!

Poliția a fost îndată înștiințată. În fasiunea sa, prin care da descrierea hoțului, Goldschmid a mai adăugat, că acum își aduce aminte de a-l fi întilnit pe tînarul acela acum două săptămîni la Paris. Nu mai e îndoială că hoțul l'a urmărit tot timpul, înainte de plecare, și apoi s'a luat după el la Londra. Pietrele prețioase furate au un preț de 3.125.000 franci. Toate cercetările poliției au rămas pînă acum fără noroc. S'a telegrafat în toate porturile și în toate orașele mari europene și americane, descriîndu-să cum e hoțul.

Petreceri.

— Inteligența rom. din Zlatna și jur invită la producțiunea teatrală împreună cu concert și dans, care să va arangia cu prilegiul adunării generale a despărțămîntului din Alba-Iulia al »Asociațiunii« în 18 Iulie n., cu concursul coriștilor români din Bistra, în pavilionul dela hotelul »Glück Auf« din Zlatna. Venitul curat e destinat »Asociațiunii«.

— Tinerimea română din Murăș-Uioara și jur invită la petrecerea de vară ce o va aranja în 18 Iulie n. 1909 în salele »Hotelului Erarial« din Murăș-Uioara. Venitul curat este destinat parte în favorul fondului cultului gr.-cat. rom. din Murăș-Uioara, parte în favorul despărțămîntului Murăș-Uioara al »Asociațiunii«. Damele sunt rugate a să prezenta după posibilitate în costume naționale.

— Breasla zidarilor constructori din Orăștie invită la Petrecerea de vară ce o va arangia Duminecă în 11 Iulie n. c. în pădurea „Valea”. La caz de timp nefavorabil petrecerea să va ținea în sala dela „Pannonia”. La petrecere să vor ținea și vorbiri despre starea politică de azi. Vor vorbi Aurel Cristea din Budapesta și Ioan Herța din Orăștie. Venitul curat este destinat pentru fondul grupei. Plecarea la oara 1 d. a. dela localul grupei, cu muzică.

— Reuniunea meseriașilor români din Seliște, arangează în 11 Iulie n. petrecere de vară pe „Netedul”. La caz de timp nepriincios, să amănă pe Dumineca viitoare (18 Iulie).

O tălmăcire. Fiindcă din unele părți s'a înțeles greșit un pasagiu din articolul meu publicat în »Libertatea« din 6/19 Iulie, declar, că

în pasagiul: »Cînd ori-și-ce zdranță sau »haiduc« din vre-o cancelarie își face plăcere» etc., este vorbă de un rău general de care suferă neamul nostru de pretutindenea. Aceleași dureri le poartă și Românii de pe Murăș și cei de pe Târnave și cei de pe Olt și Crișuri!

Nu am voit să ating, în pasagiul citat, persoane anumite, din ținutul nostru, cu atit mai puțin acele persoane din Roșcani, cari ar putea fi jignite de acel pasagiu și cari de altcum sunt oameni de omenie. — Cu distinsă stimă I. Fag.

Conchemare la întîlnire de colegi. Dnii Sabin Dan și Vasile Boneu, cand. de adv., provoacă prin aceasta pe toți colegii lor cari au sîrșit clasa din urmă a gimnaziului din Brad înainte de asta cu 10 ani, ca, credincioși făgăduinței sărbătorești de atunci, — să se adune pe ziua de St. Petru în Brad, în edificiul gimnaziului, la orele 10. a. m. La 12 ore va fi prinz comun la care să va aduce și hătărire în ce chip să se eternizeze această zi a revederii colegilor.

Sunt chemați cu toată dragostea și căldura, să meargă toți pe acea zi la Brad!

Teatru de chipuri mișcătoare „Apollo” să află în Orăștie pe mai multe zile, în piața finului. Dă zilnic reprezentații aievea interesante, unele instructive, altele de petrecere și haz.

O fată care cînterește 152 chilogramel! Zilele trecute a fost adusă în spitalul „Filantropia” din București fata Amalia Marinescu în vîrstă de 16 ani, care are o greutate de 152 chilogramel (peste o majă și jumătate)! E adusă, ca doctorii spitalului să facă ceva cu ea să nu să mai îngrășe, ci chiar să slăbească.

În întiele zile a fost lăsată în voia întîmplării, spre a se vedea cît poate să mănînce și să bea. Fata a beut 8 litri de apă și a mîncat cîteva kgr. de carne, cîteva pui și mai multe ouă. A doua zi dîndu-i-se la prinz numai un pui, o friptură de 380 gr., și 2 ouă, fata s'a arătat foarte nemulțumită! Seara a mîncat deasemenea o friptură și un pui întreg, fără însă a se sătura.

În urma aceasta medicii au hotărît ca să-i dee tot mai mică porția pe fiecare zi, pentru ca dela o vreme să se hrănească ca și un om de rînd. De asemenea pentru a o face să slăbească, doctorii i-au dat să bea în fiecare zi în apă oțet, și carne nu i-să va decît foarte puțină, ci mîncări cu legumi; i-au prescris să facă și umblări mai mari, pe jos.

POSTA REDACȚIEI

Dlul I. Crăivan în Lugoj școală de desemnuri pentru măsari, în țară sunt: Școala specială de perfecționare a callor din Cluj (Kolozsvári m. k. állami ipari szakiskolánul

fennálló iparsegéd tovább képző tanfolyam”). Orelle de desemn să țin dela 7—9 în zile de rînd, iar Dumineca dela 8—12. Tot așa este o școală în Budapesta, Viena, München, etc. Cursul de perfecționare a callor începe la 1 Octobree și ține pînă la 1 Iunie. E ceva taxă de înscriere, dar nu mare. Școala din Cluj ți-ar fi, poate, mai potrivită, că poți învăța tot de ce ai lipsă, și poți și lucra.

Dlul I. Toma în Cleveland. Din „Tovărășia” a trebuit să primești în anul acesta Nrii 1—6. Numai atîția au apărut. Va apare și mai departe. Scrie-ne cari numeri îți lipsesc, ca să ți-i putem trimite de nou.

Mulțumită publică.

Cu ocasiunea petrecerei de vară „nedeă” aranjată de societatea meseriașilor români „a tălparilor și cismarilor din Hațeg” a treia zi de Rusalii a. c., au contribuit cu suprasolviri:

On. Dni: Dr. C. Popescu, 360, Emil Socaci 180, Mozsny Bela 180, Dr. Gavril Suciu 1 cor., Dr. Straițariu 380, Dr. Parasca 260, Victor Pop 80 fil., Lud. Morar 80 fil., Al. Birtolon 80 fil., Lörcincz Márton 30 fil., Meszáros Jozsef 20 fil., Emil Birtolon 80 fil., I. Sokup. 60 fil., Al. Herlea 60 fil., Iuliu Ciuci 60 fil., Szabo N. 10 fil., N. Sbüchea 60 fil., N. Recuci 80 fil., I. Kraus 60 fil., M. Todosie 80 fil., I. Mester 60 fil., I. Dimitresc 80 fil., Todor Iacob 60 fil., Groschek 60 fil., Lenkes I. 80 fil., C. Popovici 80 fil., Kokuk 40 fil., Munerant G. 60 fil., N. Muntean 80 fil., N. Todosie jun. 280 Todor Făgăraș 250, Emil Șelar 180, Puican 80 fil., I. Bica 80 fil., Radai Sándor 80 fil., Papp G. 80 fil. și Nicolae Țintea 80 fil.

Cu totul 40 cor. 30 fil., care sumă adaugîndu-să la suma de K. 17820 venitul din bilete, dau suma de 218 cor. 50 fil. Din aceasta subtrăgîndu-să speșele de 112 cor. 60 fil., rezultă 105 cor. 90 fil. venit curat, din care 53 cor. — ca jumătatea venitului s'au predat episcopiei bisericeii, gr. or. din loc, conform hotărîrei.

Deci și pe această cale aducem tuturor binevoitorilor contribuentei mulțumitele noastre.

Din ședința adunării generale a meseriașilor. (329) 1—1

Hațeg, 20 Iunie 1909.

Todor Făgăraș, *Nicolae Sânzian*,
președinte. secretar.

Practicant. În prăvălia de fer și specerie a subscrisului, să primește un băiat bine crescut, cam de 13 până în 15 ani, pregătît cu 2—3 clase gimnaziale sau reale. Să știe vorbi bine limba română și maghiară sau germană.

Stan Steflău. comerciant în Săliște. (326) 1—3 (Szelistyó, Széchenyi)

Casa

din strada grădinarilor (colțul stradei) Nr. 1 în Orăștie, conștătătoare din 3 odăi, culină, grădină și 2 fintini, e de vinzare.

Informații da administrația fiii. (321) 2—3

Căsătorie. Un tânăr român, măiestru, cu un câștig lunar de 100—200 cor. având și avere materială, dorește a avea cunoștință unei dsoară sau fată frunțoasă din por... să știe cel puțin scrie și... să fie eco-noamă bună de casă ca zestre să aibă dela 2000 cor. în sus.

Doritoarele să se adreseze acestei foi, care le va da informațiuni și adresa doritorului. (327) 1—3

Un locomobil (mașină de vapor)

puțin folosit dar în bună stare, 6 cai putere, lăsat pe 6 atmosfere, să află de vânzare cu preț foarte redus, în:

Atelierul de mașini a lui

Eugen Nicola,

(363) 10—10 Blaj, (Balázsfalva).

Josef Bumbala
 în Frankstadt a/r (Mähren) ofere cu prețurile de fabrică, direct privaților cu rambursă: Pinză patentă, Covoare de pat, Șifonuri, Damast de mătăasă, Țesătură de Rumburg și alți articli de țesătorie!
 Mustre și catalog, franco. — Multe scrisori de mulțumită. Lucră cu 300 războaie!
 (317) 2—13

Curățetorie chimică și pigluire fină!

Subscrisa fac cunoscut onoratu-lui public din loc, că mi-am deschis în Orăștie, strada Morii nr. 7 (lângă postă, casa Felner), — atelierul meu de

curățit de haine pe cale chimică și pigluire fină,

în care primesc să execut cele mai temeinice curățiri de haine de domni și de dame și din stofele cele mai fine, — precum și întărire de gulere și manșete, în chipul cel mai fin. — Prețuri moderate!

320 2—3 **Roza Franzl.**

Atențiune! — Lucru bun de măsuru!

Cine voește a căpăta lucru bun de măsur, precum sunt: uși, ferestri, padimente și tot felul de arangiamente de biserici, școli, case private și crijme, să cerceteze cu încredere atelierul lui Alexandru C. Josan, din Hărău, unde va căpăta lucrurile cele mai moderne, durabile (rainice) și cu prețurile cele mai moderate, așa cum nici care alt măiestru dela oraș nu e în stare a le servi, pentru-că scrisul e scutit de multe spese ce să cer la un măiestru dela oraș, și cu atit servește on. public cu mult mai ieftin. Face toate lucrurile după chipul cel mai nou!

Vinars.

Am onoare a vă aduce la cunoștință că iarăși să află la mine **vinars de prune**

bun și curat, 24—25% de probă, cu prețurile următoare:

Până la 50 litre cu 40 cr., dela 50 de litre în sus cu 35 cr. litrul.

La caz că trebeue mai mult, vă rog să trimiteți vas, deoarece eu numai butoieșe mai mici am la dispoziție. — Butoaiete până la 15 litre le primesc înapoi cu suma socotită.

Vă rog la adrese să scrieți corect *posta și gara* din urmă!

Cu stimă **Emanuel Abraham,** (308) 4—4 Orăștie (Szászváros).

„Lumina“

Inst. de cred. și ec. soc. pe acții, Sibiu.

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public, că banca culturală „LUMINA“ cu sediul în Sibiu (Nagyszeben), Str. Cîsnădiei Nr. 7, și-a început activitatea cu ziua de 1 Maiu 1909 n.

Banca „Lumina“ să ocupă cu toate operațiunile de bancă și în deosebi acordă împrumuturi:

- a) personale, pe lângă obligațiuni cu caventi,
- b) cambiale cu 2 giranți sau cavneți,
- c) cambiale cu acoperire ipotecare,
- d) ipotecare simple sau de alt soi,
- e) pe efecte sau prețioase
- f) cumpără și vinde efecte publice,
- g) cumpără și vinde monede
- h) acoardă împrumuturi pe produse,
- i) îndeplinște afaceri de incaso sau alte afaceri de bancă,
- j) acordă credite de cont-curent pe lângă convenita garanție.

Banca «Lumina» primește depuneri spre fructificare cu 4¹/₂% fără abzicere, cu 4¹/₂% cu termen de abzicere 15 zile, și cu 5% pentru depuneri mai mari, cu termen de abzicere de cel puțin 6 luni. Depunerile corporațiunilor să primesc cu 5%. Darea după depuneri o plătește institutul.

Cu tot respectul cerem sprijinul onoratu-lui public

(377) 7—10. **Direcțiunea.**

„Kristály“

Apa minerală de izvor, umplută sub presiune de acid carbonic! (318) 2—8

Imbunătățește apetitul!
 Impedecă stricarea stomacului!

Să capătă în fiecare prăvălie mixtă mai de seamă.

Depozit principal la:

Ioan I. Vulcu, comerciant în Orăștie (Szászváros).

In calitate de incassator de bani și agent

află îndată aplicare 2—3 persoane potrivite, căpătînd *plată fixă și provizie înaltă*, — la depozitul și cancelaria firmei *Singer Co.* din Deva societate pe acții pentru fabricarea și vinderea mașinilor de cusut

Să cere ceva cautiune, — și cunoașterea perfectă a limbii românești. (314) 3—3

Invățăcel de prăvălie

află aplicare în prăvălia de manufactură și pînzărie a subscrisului.

Să cunoască și limbile din patrie, cît să poate.

Condiții favorabile.

Pentru informațiuni mai de aproape a să adresa la:

Ioan Lăzăroiu, com. în Orăștie (Szászváros). (323) 2—3

Să caută

2 băeți de prăvălie

în etate de 13—14 ani, să aibă cel puțin 1—2 clase gimnaziale!

Să primesc pe lingă condiții favorabile la subscrisul:

Ioan D. Bârsan, comerciant în Seliste (Szelistye, Szeben). (322) 2—3

Pînzăria de lipsă la morți

atit pînzele de desupt, cît și vâlul pe față, perini, ciorapi, ghete, nafrâmi, — cu un cuvint *tot* ce e de lipsă la înmormintări, — să află în alegere bogată, cu prețurile cele mai joase, la subscrisul!

Înțelesul ce am luat cu un măsur de frunte român din Orăștie, mă pune în stare a face cu putință pentru cumpărătorii mei: **să capete sicriile cu prețuri mai scăzute decît alți cumpărători, cu 5%.**

Rog pentru cercetare cu încredere!

IOAN LĂZĂROIU, comerciant în Orăștie—Szászváros.

(330) 1—15

Pentru cultivătorii de vii.

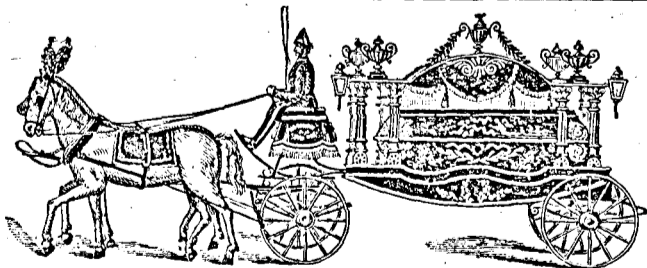
Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „MUGURUL“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde (177) 20—25

altoi de viță de viie de toate speciile, precum și

viță americană,

cu și fără rădăcină, și, la dorință, însoțirea dă instrucție gratis ori-cui în toate ramurile culturei de viie.

9—10 (333)

BRUTUS BRASSAI

Întreprindere de înmormintări. — Magazin de mobile și atelier de măsur: ORĂȘTIE, Drumul țării Nr. 3.

Întreprinde: Transportarea morților; — are magazin de toate cele trebuitoare la îngropăcuni, dela cele mai simple până la cele mai pompoase. — Îngrijește însuși de îngropăcune, după clase proprii, în loc și în provință! — Serviciu acurat și solid! —

(328) 1—3

Tot aci să primește și un învățăcel!

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1908	1909	1909
14 Iunie	6 Iunie	13 Iunie
ACTIV		
127,389.698	{ 90,039.698 Rezerva metalică Aur 87.295	121,483.490
1,719.364	{ 37,350.000 „ Trate Aur .34,187.519	1,484.034
57,185.725	Argint și diverse monete	1,435.466
7,896.700	Portofoliu Român și străin	58,770.681
17,713.396	(* Impr. contra ef. publice . . . 12,016.250)	29,309.818
11,999.699	{ „ „ „ „ in ct cor. 17,293.568}	28,896.759
15,550.233	Fonduri publice	11,999.825
3,230.621	Efect. fond. de rezervă	15,190.531
5,852.969	„ „ „ amortizarea imob. și material	3,161.621
689.351	Imobili	5,973.835
856.817	Mobilier și Mașini de Imprimerie	704.933
105,404.454	Cheltuieli de Administrațiune	809.245
13,138.676	Depozite libere	106,901.990
26,479.406	Conturi curinți	11,482.511
395,216.109	Conturi de valori	28,213.492
		393,273.233
12,000.000	PASIV	
24,850.121	Capital	12,000.000
3,664.810	Fond de rezervă	26,650.782
247,624.570	Fondul amortizării imobilelor și material	3,923.808
1,672.154	Bilete de Bancă în circulațiune	243,896.020
105,404.454	Dobinzi și beneficii diverse	1,798.520
395,216.109	Depozite de retras	106,901.990
		107,532.090
		395,171.120
		393,273.233
	Scomptul 5%	
	(*) Dobânda 5 1/2%	

La apotecarul CORNEL DEMETER în Orăștie—Szászváros (lingă bisericile evang. reform.) să capătă următoarele preparate de mare folos:

PERONOSPIN! Mijloc aplicat cu cel mai mare folos la stropirea viilor, în contra peronosporii (a „manei“ care uscă viia). — E neasămănat mai bun și mai ieftin în folosință decât piatra vinată! Cu „Peronospin“ stropind viia, pui la 1 hectolitrul de apă praf de 50 fil., pe cînd piatră vinată trebuie să pui de 1 cor. 60 fil., fiind peatra vinată foarte scumpă. Prețul unui pachet este 50 fil. „Peronospinul“ este deja de 8 ani în întrebuințare cu cea mai frumoasă izbîndă!

Ca fiește-care proprietar de viie să poată capătă numai adevăratul „Peronospin“, fac și ușurarea aceea, că deja la comande de 10 pachete, îl trimitem *francat*.

— Tot aci găsiți felurite extracte (esențe): pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răcoritoare și întăritoare, cum și rum și licuer!

Cine voește a-și pregăti singur beuturi bune și ieftine, ba și rum și licueruri foarte fine: întrebuințează aceste extracte!

Îți poți face: Rachiul de drojdie. Beutură dulce de vișine. Rachiul de bucate. Borovicica. Rachiul de prune. Șlivoviță. Rum fin pentru thee.

Apoi licueruri: Allasch. De pere. De cireșe. Maraschino. De vanilie!

Prețul pentru a prepara 1 litră, costă 40 fil., din ori-care extracte!

— La același apotecar să află renumitele:

Preparate medicale, folosite de cei mai vestiți profesori și medici și recunoscute de cele mai bune!

„Dolicin“. Mulți bărbați, femei și copii — cari deja să simțeau în gura morții și folosind tot felul de leacuri, nu să puteau scăpa de cumplita tusa, nădușală (asthma) și tusa sacă, cetiră în fine despre admirabilul „Dolicin“ care are efect de minune contra tusei, răgușelei, durerii de pept, ofitei, tusei măgărești, catarrului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci și folosindu-l, să vindecară! La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra apetitului! Intărește corpul! Flegma o topește încît mai ușor să rupe! Ferbintelile și asudatul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la însănătoșare. *Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.*

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Capsic. Reuma, ischiaș, dureri de oase, — podagra! Știut este că morburile aceste ce dureri teribile cauzează, încît pe lingă întrebuințarea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și în multe cazuri și acelea 's sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari suferiau de dureri de oase, podagra, reumatizm, răceli de cap, dinți și nervi, — precum și scrîntituri, ba chiar și de aceia cari suferiau în morburi de acestea ca: reumă învechită, a cărei durere tot să mută cînd în mâni, cînd în picioare, cînd apoi în spate — și folosind diferite băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebuințat și „Caspicul“, carele aplicindu-l au aflat de efect admirabil, — scăpîndu-să de groaznicile acelea de dureri! *Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 coroane.*

Kaljodsarsaparil. Puțini oameni sunt cari în tinerețele lor să nu fi avut așa numitul „morbul tinerețelor“ care negligîndu-să, mai tirziu să ivesc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, excese și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari suferiau în boalele acestea, întrebuințînd „Kaljodsarsaparilul“ l-au aflat de efect admirabil, — scăpîndu-să și tămăduindu-să de aceste morburi grele! *Prețul sticlei este 2 coroane.*

Centaurin. E de minune ciți oameni sufăr de durere de stomach, zgîrciuri, greață, puțină sau chiar nici o poftă de mîncare, mistuire rea, catarul și aprinderea de stomach, greață și vomare. Știut este cumcă stomacul are cea mai mare funcțiune la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e în stare să nutrească pe deplin corpul — atunci perzînd din puteri, — să nîmicește corpul.

Este dovedit că la astfel de boale „Centaurinul“ este de mare efect. „Centaurinul“ e introdus în fieștecăre familie ca leac de casă, încît la ori-ce boală sau dureri și zgîrciuri de stomach, numai decît să întrebuințează! *Prețul este 1 coroană 20 fileri și 2 coroane.*

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine sufere de închiderea scaunului, numai decît comande „Laxbonbons“ — ul avînd efect admirabil. E foarte plăcut de luat, fiind zacharicale dulci, pe care și copiii le iau bucuros. *Prețul 80 fileri.*

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 6 cor. 50 fil.

- Esență contra bătăturilor (ochi de găină).* Prețul 80 fileri.
- Prav contra opăritului la copii.* Prețul 60 fil.
- Prav contra asudatului la mâni și picioare,* 60 fileri.
- Unsoare contra răielor.* Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.
- Picuri pentru sculament (Tripper-kankó),* 1 coroană 20 fileri.

Pentru toate, scrieți, trimițînd banii nainte, ori cerînd să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela postă), dela

Apotecarul **CORNEL DEMETER,**
Orăștie—Szászváros.

(312) 3—10
Editor și redactor responsabil: Alexandru Iozon.

HANS STEPHANI
Hotel „Transsylvania“
Orăștie—Szászváros.

T. P. Am onoare a atrage atențiunea Onor. public asupra *vinurilor* mele curate și excelente ardelenesti, pe care le recomand a le întrebuința în deosebit cu ocaziunea nunților, botezelor, festivităților, etc., cu următoarele prețuri:

Vinuri din a. 1908, la cumpărare de 60—70 lit. 36 fil. litrul
 „ „ „ 1907, „ „ „ „ 38 „
 „ „ „ 1906, „ „ „ „ 40 „

Risling, Seauvignon, Traminer sau Ruhländer, etc., dela 60 fileri în sus litrul, măsurat, ceva mai scump.

În Hotel să află în totdeauna chilia (odaie) pentru noapte, cu prețuri foarte solide: 1 odaie dela 1.20 până la 3 coroane.

Cost în abonament, în hotel sau dus acasă, cu 20 fl. pe lună amiaz și cină; sau numai amiază cu 12 fl.

Rugînd on. public pentru binevoitor sprigin!
 Cu stîmă **Hans Stephani,** hotelier.

(326) 15—15

Dureri reumatice și nervositate.

pot fi înfriurate foarte priincios prin aplicarea electricității. Mulți bolnavi își mulțumesc însănătoșirea, acestui fel de vindecare! Electricitatea să folosește cu cel mai bun rezultat la suferințe de nervi, la dureri reumatice, la slăbie generală sau sexuală, la funcționarea slabă a organelor stomacului, ficatului și rărunchilor. Îl foloseșc cei mai mari învățați ai vremilor celor mai noue. — Cetește cartea scrisă spre acest scop, pe care o trimite ori-cui care o cere, cu pomenirea foi noastre în care a cetit despre ea, — o trimite gratis și franco, în cverță închisă, și anume deosebit carte pentru bărbați și deosebit pentru femei:

Institutul de ord. medicală ELECTRO-VITALIZER
 BUDAPESTA, Károly körút 2., télem. 51.

Cupon pentru carto gratis! Tao-l și trimitem!

Inst. medical „Electro-Vitalizer“
Budapest IV. Károly k. 2. félel. 51.

Rog a-mi trimite, franco, închis, cartea despre „Cura modernă electrică“, pentru bărbați ori pentru femei.

Numele.....

Comuna și posta.....

Serlsoare de reeunoștință.

Emeric Bognar, mașinist, Mordașoara, scrie: Dle doctor! Îți trimit cu bucurie scrisoarea asta, că har Dîi și-o scriu în deplină sănătate, nu așa ca altădată. Din toate boalele m'am vindecă, încît nu pot din destul mulțumi la iscoditorul „Electro-Vitalizer“-ului.

Azi sunt de 43 ani, și 12 ani fuscesc bolnav pe marginea gropii. (383) 4—4